

Опрост и од правде

Постоји специфична врста солидарности политичара. Она гарантује да ће грешке које тренутно чине бити опроштене, као што су их они опростили својим претходницима

СЛОБОДАН ИКОНИЋ

У „необјављеном“ сукобу који министарка енергетике Зорана Михајловић води против првог човека Србијагаса Душана Бајатовића, појавио се нови камен спотицања. Некако је баш министарка објавила да је Прекршајни суд у Новом Саду одбацио, због застарелости, прекршајну пријаву против Бајатовића. Против њега је државни ревизор још 4. децембра 2012. године поднео пријаву због непоштовања појединих одређби Закона о јавним набавкама. Констатирала таквим сазнањем, министарка Михајловић је цео случај прокоментарисала речима: „...Шта то значи застарелост? Дакле, неко се није понашао по закону и не сме застарелост бити начин, очито намеран, да неко буде ослобођен такве оптужбе или кривице.“

Има неке симболике и у томе што је газда Језда ослобађајућу пресуду за малверзације са Југоскандиком дочекао баш у ТВ ријалитију Фарма. Управо на то и личи две деценије заврзлама са случајем Јездимира Васиљевића који је на крају проглашен застарелим. И не само његов случај. Подугачак је списак оних који су измакли правди а да оштећени, било да су појединци или држава, нису добили сатисфакцију кроз максиму да је правда спора али достижна.

Иако је Васиљевић оптужен да је са сарадницима присвојио 60 милиона тадашњих немачких марака, а Народна банка никада није успела да утврди тачан износ отетог новца, њему се сада отвара могућност да од

државе чак добије и одштету. Суђење је трајало две деценије и једно је од најдужих у Србији. Више пута је одлагано, најчешће због његовог лошег здравственог стања. Два пута је и прекидано, јер је Васиљевић бежао и од правосуђа се крио 11 година, што је био основни разлог да у притвору проведе око четири и по године. Васиљевић је сада слободан и због тог притвора има прилику да тужи државу, јер је иза решетака боравио неосновано – без осуђујуће пресуде, па можда добије и до 150.000 евра.

И овај пример говори да је слаба ефикасност и даље рак-рана српског правосуђа у коме је велики број старих предмета и предуго трајање спорова. У образложењу Стратегије реформе правосуђа јасно се наводи да број заосталих (нерешених) предмета по судовима већ неколико узастопних година премашује три милиона. Од тога, сваке године застари више од 100.000 случајева. Није реткост да се током парнице смене не само генерације, већ и да умре онај који ју је повео.

ИСПИТ Решавање овог проблема биће за Србију један од најтежих испита када почну преговори са ЕУ. Посебно зато што држава сваке године плаћа огромне износе по пресудама из Стразбура. Од 10.600 представки, колико се тренутно налази пред Европским судом за људска права, немали број односи се баш на повреду права на правично суђење.

Аларм се посебно оглашава када пропадну судски процеси против неких „звучних имена“. На листи оних који су ослобођени због застарела поступка, поред газда Језде, налазе се, између осталих, и Марко Милошевић. Њему је суђено због пребијања „отпораша“ 2000. године. Слично је било и са владиком Пахомијем, који је био оптужен за злостављање деџака. Пресуда због застарелости није изречена ни некадашњим функционерима и министрима – Братислави Морини, Лепосави Милићевић, Драгољубу Јанковићу...

За Слободана Бељанског, угледног новосадског адвоката, наведени подаци говоре две ствари: „Прво, да су судови подложни политичком утицају и, друго, да је такозвана политичка класа, изузев када се такмичи за власт и положаје, јединствена у односу на све друге опасности, а пре свих на опасност од независног правосуђа. У том погледу постоји специфична врста солидарности међу политичарима. Она гарантује да ће им грешке које тренутно чине бити опроштене, као што су их они сами опростили

ЈУГОСЛАВ ВЛАХОВИЋ

Није реткост да се током парнице смене не само генерације, већ и да умре онај који ју је повео

својим претходницима“.

Иако је у већини процесних закона предвиђено да се поступци брже одвијају и даље видимо да постоји могућност за опструкцију. Рецимо, суђење лидерима забрањене организације Образ одложено је због изостанка тројице окривљених, који су морали, како је казао адвокат, на летовање.

„Управо су то ствари које показују бесмисао и немогућност да се таквим злоупотребама стане на пут“, указује Милан Антонијевић, директор Комитета правника за људска права (YUCOM), сугеришући потребу да се установи одређена одговорност за оваква поступања. „Све док будемо имали лош начин вредновања судија, који је паушалан или га уопште и нема, имаћемо одређени број судија који на овакав начин реагују“, каже Антонијевић.

Када су у питању маратонска суђења, она се махом односе на имовинске спорове. Некада је то због незнања, неискуства или страха самог судије, или се неколико судија измени на једном предмету.

ФИОКЕ Дешавало се и да фасцикле завршавају по фиокама, па је тако Високи савет судства (ВСС) објавио случај

судије у Војводини у чијем столу су нађени застарели предмети, док је код другог, приликом примопредаје дужности, фалило седам случајева.

Посебан проблем је статус оштећених у поступку, који немају право покретрања поступка, што, како каже Антонијевић, „изискује измене у процесним законима како би и они добили процесне могућности и тако се заштитила њихова права“.

У Друштву судија решење ефикасности судства виде у стручним и стварно независним делиоцима правде. „Ефикасност не значи завршити што већи број предмета у што краћем року, већ завршити их квалитетно у разумном року. Брзина доводи до процесних грешака, што је петина свих представки против државе у Стразбуру“, наглашавају у овом удружењу.

И Министарство правде и државне управе свесни су проблема. Решење виде у новој националној стратегији реформе правосудја и Акционом плану с конкретним мерама.

„Циљ је не само решавање нагомиланих предмета већ и убрзање судских поступака убудуће, што ће спречити нови заостатак. Предвиђена је хитна израда програм за решавање старих предмета. За то ће бити искоришћена искуства појединих судова код којих су слична акта дала одличне резултате, али и униформно решавање овог проблема на нивоу правосудне мреже“, кажу у Министарству.

До тада, расте списак оних који су измакли правди. А неки ће чак и да се овајде на грешкама које сви ми плаћамо. ■

ПОЗНАТИ ЗАСТАРЕЛИ СЛУЧАЈЕВИ

Душан Бајатовић

прекршајна пријава због непоштовања одредби Закона о јавним набавкама

Јездимир Васиљевић

кривично гоњен због присвајања 60 милиона немачких марака грађана преко квазибанке Југоскандик

Марко Милошевић,

син Слободана Милошевића

оптужен за наношење тешких телесних повреда тројици отпораца из Пожаревца

Секула Пјевчевић,

некадашњи директор Кредитно експортне банке

оптужен за примање и давање мита

Владика Пахомије

оптужен да је починио блудне радње над дечама који су учили за свештенике

Игуман Иларион,

старешина манастира Хопово

оптужен да је малолетне дечке наводио на „недозвољене полне радње“

Предраг Ранковић Пецони,

бизнисмен

оптужен за утају пореза

Братислава Буба Морина

некадашњи комесар за избеглице оптужена због злоупотребе

службеног положаја приликом доделе државних станова

Ратко Марчетић,

некадашњи министар саобраћаја и телекомуникација

оптужен да је оштетио државни буџет за 300.000 динара

Лепосава Милићевић,

некадашња министарка здравља вођена истрага за злоупотребу службеног положаја због

„ненаменског и незаконитог преноса средстава“ чиме је министарству нанела штету од 38 милиона динара

Живанко Радованчев, бивши

министар пољопривреде

злоупотреба службеног положаја

Драгољуб Јанковић,

бивши министар правде

истрага због несавесног рада у служби чиме је нанета штета буџету

Зоран Красић,

посланик радикала

поступак због злоупотребе службеног положаја

